

Cuba libre

Det er sjældent problemløst at få aftaler op at stå med underholdningsindustriens store navne. Erfaringer jeg har gjort mig gennem årene i mit arbejde på Danmarks Radio. På en måde kan det sidestilles med kabalelægning, hvor kortene og ikke mindst ranglister og rækkefølge som bekendt er styrende for, om kabalen går op.

Jeg skulle på den årlige visit til Havana, og tidsmæssigt var det sammenfaldende med, at et par af berømtederne fra "Buena Vista Social Club" udsendte nye CD'er. Med henblik på en radioudsendelse øjnede jeg muligheden for at få interviews med d'herrer, så et par uger inden afrejsen tog jeg fat på at undersøge, om det var muligt.

Fremgangsmåden er enkel: Først en forespørgsel til pladeselskabet. Herfra sendes stafetten videre til hovedkontoret i London, New York eller Los Angeles, som til slut henvender sig til kunstnerens personlige manager.

Jeg begyndte med sangeren Ibrahim Ferrer, som ifølge turnéplanen ville være hjemme i Havana, mens jeg var i byen. Det holdt stik.

Der er mange, der vil sætte fingeraftryk på kortene, også mens de blandes, for jo større kunstner – des flere komplikationer (eller omvendt).

På én og samme dag kom der tre e-mails fra London. På den første stod der "nej! det er ikke muligt!" På den anden stod der "ja, det kan lade sig gøre den 5. marts", og på den tredje stod der "nej! det kan alligevel ikke lade sig gøre, fordi Ibrahim Ferrer netop den 5. marts ville være for træt". (Imponerende at en manager den 10. feb. er så fremsynet). Den begrundelse for et afslag købte hverken pladeselskab eller undertegnede. Så endelig, efter tre forsøg kom det "ja" jeg havde håbet på. Og datoen, den 5. marts var definitiv (underligt at I. F. alligevel ikke var træt den dag).

Med guitaristen og pianisten Manuel Galbán gik det alt sammen noget lettere. Det viste sig, at Ferrer og Galbán havde samme manager, en Carla Fruttero i Madrid, og da hun fra Galbán's pladeselskab fik en tilsvarende henvendelse, begyndte kortene så småt at etablere en indbyrdes harmonisering. "Konger og dronninger" i henholdsvis København, London, New York og Madrid sikrede nu, at "bonden" fra Århus kunne møde "esserne" i Havana - og kabalen gik op.

Ibrahim Ferrer

■ To dage senere, den nok så om-diskuterede 5. marts, tog jeg en taxi ud til Havana-forstaden Playa. I filmen om Buena Vista Social Club-musikerne fremgik det, at Ibrahim Ferrer i 1997 boede yderst pauvert i en lille forfalden lejlighed med gamle, meget nedslidte møbler. Det var absolut ikke tilfældet mere. I Playa er der fashionable storvillaer på 250 kvm. og derover, og en af disse var nu blevet ramme om Ibrahim Ferrers hverdag. Interviewet var sat til kl. 13.00, men blev 20 minutter forsinket, da den berømte sanger ikke var helt færdig med frokosten, da jeg kom.

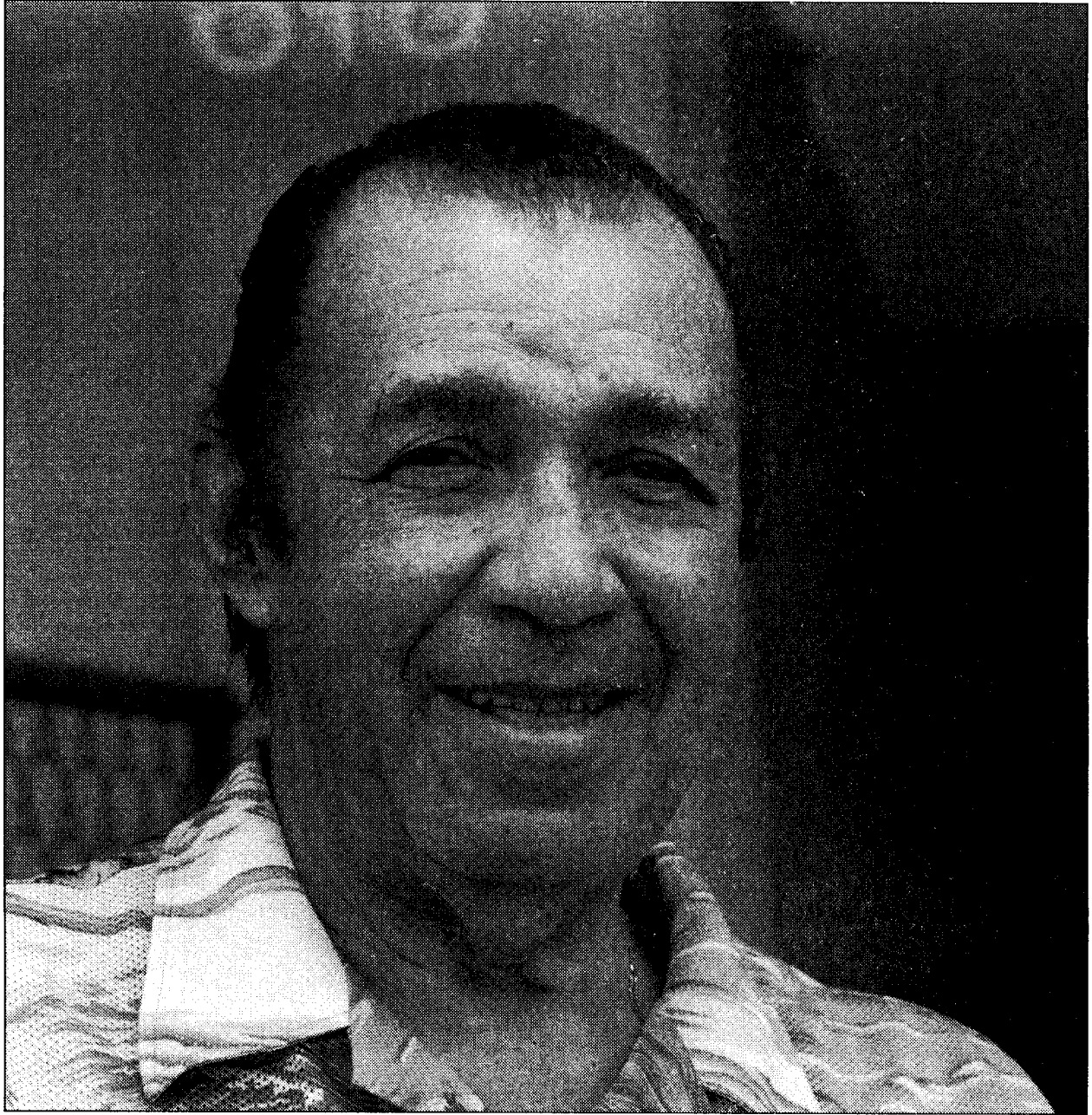
Det var indlysende, at Ibrahim Ferrer fra ukendt skopudser og lotterisælger i 90'erne, nu var en kunstner, der var vant til turnélivet og interviewene. Da han kom hjem til Havana den 27. februar var det efter en 2 ugers turné i USA. Weekenden den 8.-9. marts skulle han sammen med sine musikere begynde at øve repertoiret fra den nye CD, for få dage senere at påbegynde en omfattende turné. Først tilbage til USA igen og derefter videre til Europa med sidste koncert 11. august.

Selve interviewet var da også efter bogen, lidt mere stramt og konkret end hos Galbán. Hans karriereforløb havde så afgjort også en anden profil end Galbáns.

Han er født i Santiago de Cuba i 1927 og voksede op alene med sin mor, der døde, da han var 13 år. Fra da af måtte han klare sig selv og overlevede ved at sælge slik og popcorn i byens gader. Samtidig begyndte han at synge og spille sammen med sin fætter og tjente en peso eller to når lejlighed bød sig. Som kun 15-årig var han i et indspilningsstudie for første gang. Det var en lokal politiker, der spurgte ham, om han ville indsynges en reklame-jingle, en form for en "slagsang" i forbindelse med et lokalvalg. Efter en årrække i forskellige lokale orkestre og et enkelt plade-hit, flyttede Ibrahim Ferrer i 1957 til Havana. Den konkrete årsag var, at Fidel Castro og hans guerillatropper året forinden var gået i land i Santiago-området og her påbegyndt den revolutionære fremmarch. Havana var "hot" i 50'erne, og Ibrahim Ferrer kom bl. a. til at arbejde sammen med sit store forbillede, sangeren Benny Moré. Senere blev han sanger i gruppen

Los Bocuços. De fik et par beskedne pladesucceser, men Ibrahim Ferrer blev aldrig krediteret, fordi gruppens øvrige medlemmer syntes, at han var middelmådig, at han ikke magtede at synge "boleros". I 1991 havde han mistet pusten, orkede ikke at blive ved og kvittede musikken helt.

Ibrahim Ferrer er stille og beskedne, men varm og nærværende. Da jeg til slut stillede spørgsmålet, om hvordan han oplever den totale omvæltning fra fattigdom med en månedsløn på godt 300 pesos (\$ 12,-) om måneden, til eksklusiv storvilla og verdensberømmelse, svarede han: »Det er lidt som i en drøm, det hele.«

j

Manuel Galbán

■ Guitaristen og pianisten Manuel Galbán er kendt ud over det ganske Cuba, fordi han har en fortid i Los Zafiros, der fra 1962 og 10 år frem var den mest berømte vokalgruppe i landet. Los Zafiros var inspireret af amerikanske doo-wop grupper (The Platters, Frankie Lymon & the Teenagers), og Galbán var guitarist og femtemand på holdet.

Da afstanden fra min adresse i Havana til Galbáns bopæl på Calle 17 ikke var særlig stor, besluttede jeg mig for at gøre turen til hans lejlighed til fods. Da jeg kom, sad han til min overraskelse og ventede på mig uden for ejendommen ved den flisebelagte gang, der førte hen til hoveddøren. Vi kom indenfor, hvor fru Galbán smilende bød velkommen. Og da min spansk/engelske translatør allerede var kommet, tog jeg straks fat på at briefe hende om hvad det her gik ud på. På spansk viderebragte hun oplysninger om, at jeg nu for fjerde gang var i Havana, at jeg havde studeret cubansk musikhistorie og under et tidligere ophold havde tilbragt et par dage i de berømte Egrem indspilningsstudier i Centro Habana (hvor Buena Vista Social Club-pladerne er blevet til). Disse oplysninger havde synligt en positiv indflydelse på stemningen. Denne blege mand fra et land hvis eksistens hverken fru eller hr. Galbán anede det mindste om, var åbenbart ikke helt så mærkelig, som de havde forestillet sig.

Den spanske manager havde meddelt, at jeg totalt havde 30 minutter til rådighed, så Manuel Galbán, translatøren og jeg satte os ved det runde spisebord og fru Galbán placerede sig i en lænestol, i behørig afstand.

Nu kan avisrapport jo ikke illustrere den karakteristiske tone, Manuel Galbán har på sin guitar, men det var naturligt for mig indledningsvis at spørge om inspirationskilder og forbilleder, om Galbán eksempelvis kendte guitaristerne Les Paul og Chet Atkins.

»Nej!« lød svaret, Galbán anede

ikke, hvem de var. Det var en melding, der et splitsekund gjorde den blege interviewer endnu blegere. Men hvem så?

Ja, altså tilbage i slutningen af 50erne havde han hørt Duane Eddie (Rebel Rouser, Dance with the Guitar Man). I 1972, efter 10 år, forlod Galbán Los Zafiros. Ikke fordi gruppens popularitet var dalende, men parallelt med den stigende succes, steg også de fire vokalistes alkoholforbrug. De blev mere og mere ustabile, og en dag sagde Galbán stop. Hans position på den cubanske musikscene betød dog, at han på ingen måde blev arbejdsløs. I en kort periode akkompagnerede han Élla Calvo, en af landets mest populære sangere, og herefter blev Havana-orkestret Batey hans faste arbejdsplads i 23 år. Her var han både leder, sanger, pianist og guitarist. Batey havde status af musikambassadører for Cuba og turnerede i fire verdensdele.

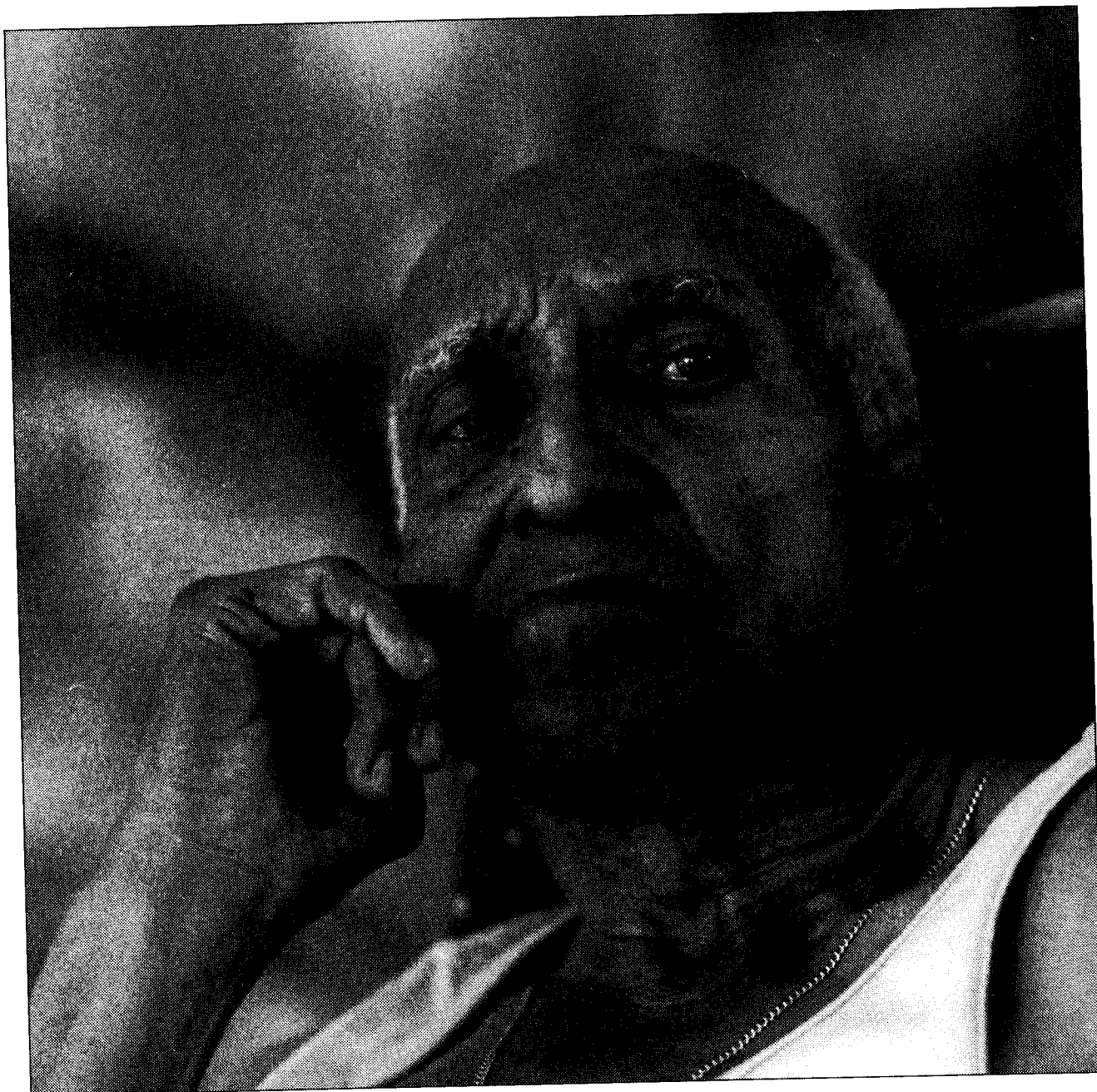
Interviewet skred pænt frem, men efter 6-8 minutter begyndte fru Galbán hende fra sin lænestol at vifte med armene. Jamen det kan da ikke passe, at hun ville signalere, at tiden var gået, at interviewet var forbi. Eller, efterlever cubanske guitarister, der bor i lejlighed bestemte etiske regler, jeg ubevidst havde overtrådt?

Nej! Slet ikke.

Problemet lå et helt andet sted. Til mit spørgsmål om Galbáns musikke udfoldelser i 70erne efter Los Zafiros, havde han givet mig en oplysning, der åbenbart var forkert - hvad tid og sted angik. Derfor var det at fru Galbán i bedste mening ville blande sig og korrigere. Det udviklede sig til en mindre diskussion, for Manuel var sikker på, at også han havde ret.

Efter Batey-tiden, i midten af 90erne, blev han guitarist i gruppen "Vieja Trova Santiaguera", og det var herefter, i 1998 Ry Cooder en dag dukkede op og bankede på døren. Han ville gerne indspille en plade med den tidligere guitarist i Los Zafiros.

Interviewet kom i kassen, og nu syntes fru Galbán, at vi skulle have frokost. Efter halvanden time takkede jeg af og sagde farvel, og da Manuel Galbán blev bekendt med, at jeg var gået hen til lejligheden, tilbød han at køre mig tilbage til min adresse i Vedado.

Rubén Gonzáles

■ Mødet med den 84 årige pianist Rubén Gonzáles blev af en helt anden karakter.

I timerne forinden havde jeg skrevet de sædvanlige 12-15 spørgsmål ned, og da familien, jeg boede hos, havde "Buena Vistas Social Club"-filmen på video, varmede jeg op ved at se sekvensen med den smukke gamle pianist med hvidt hår og skæg, der fortalte om sit liv, sin karriere.

Dette interview var kommet i stand ved lokale venners hjælp, og da vi sad i taxaen på vej til hans hus

(ligeledes i Playa og af format som Ibrahim Ferrers) spurgte jeg til en tolk, men jeg fik ikke noget konkret svar. Da vi ankom, blev døren åbnet af et barnebarn, der førte os ind i en stor opholdsstue. Her blev jeg konfronteret med en syg gammel mand i rullestol. Rubén Gonzáles var nogle måneder forinden blevet ramt af en hjerneblødning, der havde medført, at han havde tabt sig til ukendelighed. Yderligere kunne

han ikke tale mere og han kunne knapt bevæge armene.

Jeg blev chokeret. Det var en smertelig oplevelse og berørte mig dybt. I taxaen på vej derfra var min eneste tanke, at han situationen til trods forinden havde haft nogle år med anerkendelse og stor succes.